

VISIE VU AFVAL 2023-2030

REDUCE, RE-USE, RECYCLE -
HOGER OP DE R-LADDER

STATUS Definitief

VERSIE:

AUTEUR Facilitaire Campus Organisatie VU

OPDRACHTGEVER

DATUM 01.03.2023

VERSPREIDING

VERSIE HISTORIE

VERSIENUMMER	DATUM	AUTEUR	OPMERKING
1	Maart 2023	FCO VU	

INHOUDSOPGAVE

1.	Een nieuwe visie op afval	4
	Aanleiding	4
	Leeswijzer	4
2.	Wat verstaan we onder afval?.....	5
	Soorten afval en afvalstromen	5
	Ketenproces afval	5
3.	Waar staan we nu?	7
	In totaal: ruim 900 kg ton afval	7
	Scheidingspercentage: ca. 35-40%	7
	Overzicht afvalstromen: ca. 20-25 stromen	8
	Verwerking van afval: recycling of verbranding met energie.....	8
	Inzicht in hoeveelheden en kosten.....	8
4.	Welke ontwikkelingen zijn van invloed?	9
	R-ladder als vertrekpunt voor visie afval.....	9
	Ontwikkeling VU Campus en herinrichting afvaldepots	10
	Sociale en levendige campus.....	11
	Strengere wet- en regelgeving	11
5.	Onze ambitie en speerpunten	13
	Minder afval: rethink en re-use	13
	Gescheiden inzamelen.....	14
	Hoogwaardig verwerken: recycle of recover.....	14
6.	Van ambitie naar praktijk	15
	1. Gescheiden inzameling plastic/drankkartons	15
	2. Signing afvalbakken/-ruimten en milieustraten	16
	3. Weg met wegwerp	17
	4. Refurbished en circulair meubilair	17
	5. Papieren handdoekjes: voorkomen & gescheiden inzamelen	18
	6. Piepschuim, folies en SZA: kansrijke stromen onderzoeksomgeving.....	18
	7. Koffiedik: gescheiden inzamelen of hergebruiken	19
	8. Statiegeld voor het goede doel?	19
	9. Afspraken met partners.....	19
	10. Meer uren voor afval, kans voor participatie	20

1. EEN NIEUWE VISIE OP AFVAL

AANLEIDING

In 2018 hebben we onze eerste visie op afval opgesteld¹. Inmiddels zijn we een paar jaar verder en is het tijd om deze visie te updaten. Dat betekent: de balans van de afgelopen jaren opmaken, het in kaart brengen van ontwikkelingen, uitdagingen en mogelijkheden die zich voordoen en het opnieuw formuleren van onze ambities, doelstellingen en aanpak voor de komende jaren.

Een nieuwe visie wil niet zeggen dat we radicaal van koers veranderen; we borduren voort op onze eerdere ambities, speerpunten en model. De opdracht voor het maken van de visie luidt:

Beschrijf de visie van FCO op het proces van productie, inzameling, afvoer en verwerking van bedrijfs- en gevaarlijk afval op de VU Campus voor de komende jaren. Zorg voor een visie die aansluit op de ambities van de VU en ontwikkelingen die zich voordoen rondom afval. Met deze nieuwe visie zijn we in staat om de komende jaren de juiste keuzes te maken en samen met alle betrokkenen stappen te zetten naar een meer duurzame en circulaire bedrijfsvoering.

LEESWIJZER

Dit document bevat onze nieuwe visie op afval. Allereerst definiëren we het begrip afval: wat verstaan we hieronder? We doen dit aan de hand van de verschillende soorten afval, de gebieden waar dit afval voorkomt en de fasen in het proces rondom afval.

Vervolgens beschrijven we de huidige situatie en een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op het hele proces rondom afval. Dit vormt ons vertrekpunt en de context waarbinnen we opereren. Op basis hiervan formuleren we onze ambities en speerpunten voor de komende jaren. Onze ambities vertalen we tenslotte naar de praktijk: hoe gaan we dat doen en met wie? We formuleren onze doelen voor de komende jaren en beschrijven onze aanpak.

¹ Visie op afval VU, 2018-2022

2. WAT VERSTAAN WE ONDER AFVAL?

Wanneer we het hebben over 'afval', is een goede definitie van belang. Wij definiëren afval aan de hand van het soort afval en de verschillende stromen die daarbinnen voorkomen, de verschillende gebieden binnen de VU Campus waar afval voorkomt en de verschillende fasen binnen het hele proces rondom afval.

SOORTEN AFVAL EN AFVALSTROMEN

We maken allereerst onderscheid tussen bedrijfsafval en gevaarlijk afval. Daarbinnen komen verschillende afvalstromen voor. Onze visie heeft betrekking op zowel bedrijfs- als gevaarlijk afval, met uitzondering van radioactief afval (RA).

Bedrijfsafval is afval dat 'in de dagelijkse bedrijfsvoering' wordt geproduceerd. Het komt in alle gebieden van de campus voor (kantoor-, onderwijs-, onderzoeks- en publiek gebied) en wordt 'door iedereen' geproduceerd. Gevaarlijk afval is afval dat (potentieel) gevaarlijk is voor mens, dier en/of milieu. Dit type afval komt vooral voor in de onderzoeksomgeving.

KETENPROCES AFVAL

Daarnaast maken we onderscheid tussen de verschillende fasen binnen het proces van afval; van productie, inzameling tot transport en verwerking van afval (zie figuur 1). Deze visie heeft betrekking op het hele ketenproces rondom afval.

Productie van afval

Iedereen die actief is op de VU Campus (medewerkers, studenten, bezoekers, etc.) produceert afval. Studenten en medewerkers vormen verreweg de grootste groep. Voor een deel nemen ze spullen mee vanuit huis of van buiten de campus, wat resulteert in afval op de VU, denk aan verpakkingsmateriaal, koffiebekers en etensresten. Ook 'in de bedrijfsvoering van de VU' wordt veel afval geproduceerd, variërend van bouw- en sloopafval, hout, metaal en grof afval, groen afval en verpakkingsmateriaal zoals plastic folies, karton en piepschuim.

Inzamelen van afval

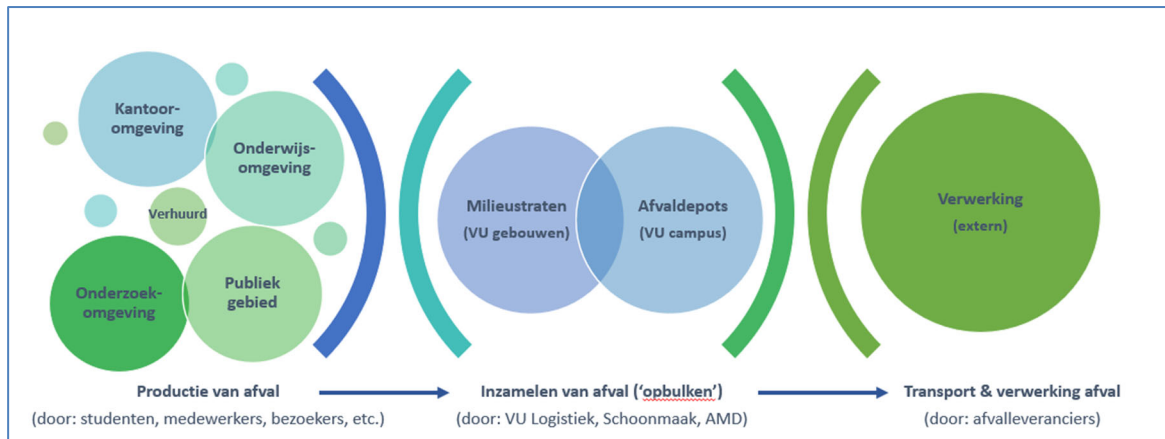
De inzameling van afval begint met het weggooien van afval in de daarvoor bestemde afvalbak. In hoeverre het afval direct goed gescheiden wordt ingezameld ('bronscheiding') hangt af van welke afvalstroom het is, de beschikbare inzamelmiddelen én het gedrag van de betreffende persoon.

Het inzamelen van afval heeft ook te maken met het op grotere schaal verzamelen van afval ('opbulken'). Dit gebeurt in de milieustraten en op de afvaldepots op de VU Campus. Tijdens interne afvalrondes door de VU-gebouwen wordt afval opgehaald en naar de milieustraat in de kelder van het betreffende gebouw gebracht. Hier vindt overslag van het afval plaats. Vanuit de milieustraat wordt het afval naar de afvaldepots wordt gebracht. Vanaf de afvaldepots wordt het afval aangeboden voor transport en verwerking aan onze afvalleveranciers.

Transport en verwerking

Bij het transport van afval gaat het om het afvoeren van afval van de VU campus. Dit gebeurt door gespecialiseerde, gecontracteerde leveranciers, vaak ook degenen die het afval verwerken. Het ophalen gebeurt op basis van een automatische volmelding (in geval van perscontainers), een vaste ophaalfrequentie of op afroep. Dit verschilt per afvalstroom. Op de inzameling, transport en verwerking van afval is wet- en regelgeving van toepassing.

Figuur 1: Ketenproces afval

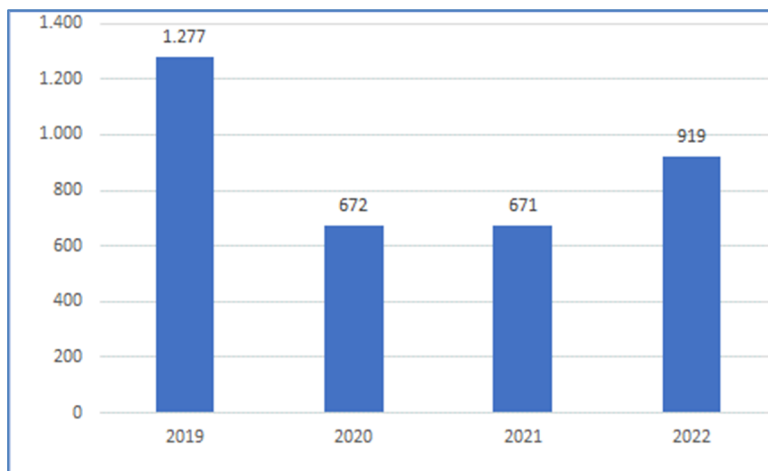
3. WAAR STAAN WE NU?

In dit hoofdstuk benoemen we de belangrijkste bevindingen van onze huidige situatie in termen van hoeveelheid afval, scheidingspercentage, verwerkmethode en inzicht en sturingsmogelijkheden.

IN TOTAAL: RUIM 900 KG TON AFVAL

In 2022 hebben we in totaal ruim 900 kg. ton afval afgevoerd van onze campus (zie figuur 2). De totale hoeveelheid lag de afgelopen jaren fors lager (ca. 670 ton), dit had alles te maken met Corona. Nu medewerkers en studenten weer meer aanwezig zijn op de campus, neemt de totale hoeveelheid afval weer toe. Mogelijk draagt hybride werken (deels op de campus, deels vanuit huis) bij aan een vermindering van afval. Deze aanname is nog niet toetsbaar, daar hebben we meer tijd voor nodig.

Figuur 2: Hoeveelheid afval 2019-2022 (in kg ton per jaar)

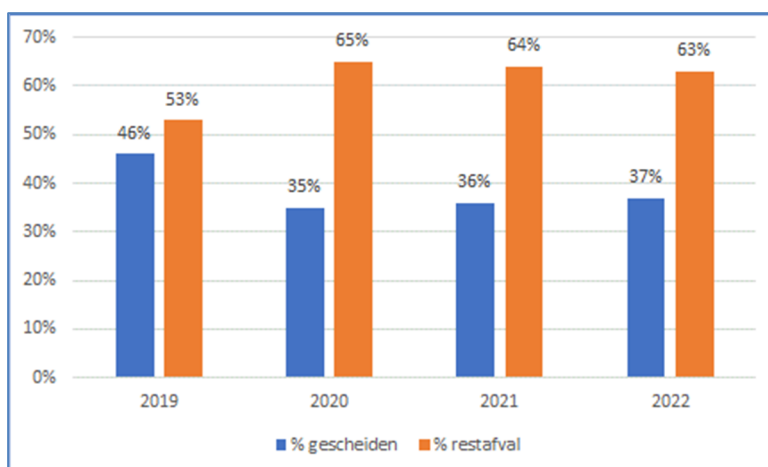

N.B. Exclusief afval dat door externe partijen zelf is afgevoerd.

SCHEIDINGSPERCENTAGE: CA. 35-40%

Op dit moment wordt ca. 35-40% van ons afval gescheiden ingezameld en afgevoerd. Dat betekent dat meer dan de helft van ons afval niet gescheiden wordt ingezameld; zo'n 60-65% van ons afval betreft **restafval (60-65%)**. Zie figuur 3 voor meer inzicht tussen 2019-2022.

Figuur 3: Scheidingspercentage 2019-2022

N.B. Exclusief afval dat door externe partijen zelf is gescheiden en afgevoerd.

OVERZICHT AFVALSTROMEN: CA. 20-25 STROMEN

Op dit moment zamelen we zo'n 20-25 stromen gescheiden in. Figuur 4 toont een overzicht van alle stromen die we apart inzamelen, met onderscheid naar bedrijfsafval en gevaarlijk afval.

In **kantoor-, onderwijs- en publiek gebied** gaat het vooral om de gescheiden inzameling van papier/karton (gemengd), vertrouwelijk papier en restafval. Op kleinere schaal gaat het ook om de inzameling van glas, klein chemisch afval, koffiebekers en plastic afval. In **onderzoeksgebied** gaat het om de gescheiden inzameling van al het gevaarlijk afval dat hier vrij komt, zowel chemisch afval uit de labs en SZA. Veel afval, zowel bedrijfs- als gevaarlijk afval, komt vrij in de **bedrijfsvoering** van de VU en wordt gescheiden ingezameld. Dit gebeurt achter de schermen en uit het zicht van medewerkers en studenten. Denk aan afval dat vrijkomt bij de centrale goederenontvangst (folies, karton), in keukens/restaurants (SWILL) en bij bouw-/sloopwerkzaamheden (metaal, hout, grof vuil).

Figuur 4: Overzicht huidige inzameling van de afvalstromen VU

Bedrijfsafval		Gevaarlijk afval
Grof vuil	Glas	Afgewerkte olie
Hout	Groen/GFT	Oplosmiddelen (divers)
IJzer	Folie/kunststoffen	Verfresten
Restafval	Koffiebekers	Specifiek Ziekenhuis Afval (SZA)
SWILL	Plastic Metaal Drankkartons (PMD)	Beddingafval
Wit-/bruingoed	Koffiedik	Laboratoriumafval (gemengd)
Elektronisch afval	IT-apparatuur	Afval met chemische resten
Papier/karton		Klein chemisch afval
Vertrouwelijk papier		

**Niet in de tabel opgenomen: radioactief afval*

VERWERKING VAN AFVAL: RECYCLING OF VERBRANDING MET ENERGIE

De verwerking van ons afval is uitbesteed aan externe partijen. Dit zijn erkende afvalverwerkers die het afval ophalen vanaf de afvaldepots en zorgen voor verwerking ervan. Ons doel is een zo duurzaam mogelijke verwerking. In onze vorige visie zijn we hierbij uitgegaan van de Ladder van Lansink 'Recycling' (trede C) en 'Verbranding met energietेरugwinning' (trede D) gelden als minimale verwerkingsmethoden voor ons afval. Dit ligt ook vast in de contracten met onze afvalverwerkers.

INZICHT IN HOEVEELHEDEN EN KOSTEN

Per afvalstroom hebben we goed inzicht in de hoeveelheid, de kosten voor transport en verwerking en de ontwikkelingen die zich hierin voordoen. We weten hoeveel en welk afval vanaf de afvaldepots wordt opgehaald en met welke frequentie. De informatie is beschikbaar via rapportages en dashboards die door onze leveranciers worden opgesteld. Wat we *niet* weten, is hoeveel afval per gebouw of per klant wordt geproduceerd. Dit wordt niet geregistreerd of gewogen.

4. WELKE ONTWIKKELINGEN ZIJN VAN INVLOED?

Er doen zich de komende jaren ontwikkelingen voor die van invloed zijn op de manier waarop wij met afval omgaan. Hieronder bespreken we de invloedrijkste ontwikkelingen voor onze visie op afval.

R-LADDER ALS VERTREKPUNT VOOR VISIE AFVAL

De R-ladder vormt het vertrekpunt voor onze nieuwe visie op afval. Dit model sluit goed aan bij de duurzaamheidsambities van de VU, waarbij de VU de klimaatcrisis erkent en van daaruit handelt. De VU wil haar CO₂-footprint verkleinen en heeft de ambitie om “na 2030 een klimaatpositieve footprint” te hebben. Vanuit de bedrijfsvoering van de VU draagt hoe wij omgaan met afval bij aan deze ambitie.

De R-ladder² beschrijft een systeem waarin materialen zoveel mogelijk opnieuw worden gebruikt en afval wordt uitgebannen. Het past in een circulaire economie. Het beschrijft de verschillende strategieën voor circulariteit, waarbij geldt: hoe hoger op de ladder, hoe beter. De R-ladder kan worden gezien als opvolger van de Ladder van Lansink, die lang de standaard was voor afvalhiërarchie en die het vertrekpunt vormde voor onze vorige visie op afval.

Bovenaan de R-ladder staat **Reduce**, gericht op het verminderen van consumptie en slimmer gebruik maken van producten en grondstoffen. Strategieën die hierbij horen zijn: Refuse/Rethink (R1) en Reduce (R2). In het midden van de ladder staat **Re-use**, gericht op het verlengen van de levensduur van producten en onderdelen. Strategieën die hierbij horen zijn: Re-use (R3) en Repair/Refurbish (R4). Onderaan de ladder staat **Recycle**, gericht op het nuttig toepassen van materialen. Strategieën die hierbij horen zijn: Recycle (R5) en Recover (R6). Zie figuur 5 voor de verschillende strategieën van circulariteit.

Figuur 5: R-ladder met strategieën van circulariteit³

² Verschillende varianten – met meer of minder R-en – zijn in omloop.

³ Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

ONTWIKKELING VU CAMPUS EN HERINRICHTING AFVALDEPOTS

De VU Campus is volop in ontwikkeling. Op korte termijn (tot 5 jaar) vindt ontwikkeling van verschillende gebouwen plaats, zoals de realisatie/ ingebruikname van Onderzoeksgebouw VU SWT, de renovatie/sloop van gebouw W&N en de ontwikkeling van het Innovation Center (plot SWT) en het Innovation Center (plot Campus). Dit zorgt voor de komst van nieuwe functies en partijen naar onze campus. Daarnaast gaat het de komende jaren ook om de herinrichting van openbare ruimte, de ingebruikname van een nieuw logistiek centrum en logistieke straat en de herinrichting/verhuizing van een aantal afvaldepots.

Het gaat om onderstaande bouwprojecten voor de **afvaldepots**:

- In 2023 verhuist het afvaldepot Campus naar afvaldepot NU (bedrijfsafval, incl. perscontainers). Afvaldepot Campus wordt ontmanteld (2023/2024).
- In 2024 wordt afvaldepot ACTA/O2 opnieuw ingericht (bedrijfsafval incl. perscontainers én opslag gevaarlijke stoffen). De voorbereidingen hierop zijn in volle gang (2023).
- In 2024 wordt het Onderzoeksgebouw VU SWT in gebruik genomen. Dit gebouw wordt voorzien van een kleinschalig, inpandig afvaldepot SWT (bedrijfsafval, incl. ecocassettes). Het gevaarlijk afval dat in dit gebouw vrijkomt, wordt van daaruit naar afvaldepot ACTA/O2 gebracht.
- Met de sloop van gebouw W&N komt ook het achterliggende afvaldepot W&N te vervallen. Dit zal vanaf 2024 worden ontmanteld. De opslag van gevaarlijke stoffen verhuist van afvaldepot W&N naar het nieuwe depot ACTA/O2 (na aanpassing, 2024). De inzamelmiddelen voor bedrijfsafval van afvaldepot W&N (grof, hout, metaal) verhuizen naar nader te bepalen locaties op de VU Campus; verschillende mogelijkheden worden onderzocht. Ook voor groen afval (nu op depot Campus) wordt een geschikte locatie gezocht.

Al deze ontwikkelingen zijn van invloed op het hele proces van afvalinzameling en -transport. Zo zorgt de realisatie van het nieuwe Onderzoeksgebouw VU SWT aan de overkant van De Boelelaan er bijvoorbeeld voor dat we **gevaarlijke (afval)stoffen over de openbare weg** moeten vervoeren en aan ADR-wetgeving moeten voldoen. Dit stelt nieuwe eisen aan onze interne, logistieke organisatie.

Bij de ontwikkeling van de afvaldepots houden we ook alvast rekening met eventuele toekomstige stromen die we hier op termijn willen inzamelen. Vanuit wet- en regelgeving en onze eigen duurzaamheidsambities staan we voor de uitdaging om steeds **meer stromen gescheiden in te zamelen**, terwijl de beschikbare ruimte op en rond de campus beperkt is en we 'een teveel aan verkeersbewegingen' willen voorkomen.

Ook in de bedrijfsvoering gaan we rekening houden met deze ontwikkelingen; meer locaties en gescheiden inzameling betekent meer afval ophaalrondes en **extra inzet van uren**. Het is zoeken naar een goede balans tussen efficiënt, duurzaam en flexibel.

De ontwikkeling van nieuwe gebouwen biedt mogelijkheden om het proces van gescheiden afvalinzameling op die locaties meteen goed in te richten. Dit vraagt om een **investering in nieuwe afvalstations (incl. signing)** en goede communicatie.

SOCIALE EN LEVENDIGE CAMPUS

De campus is een levendige ontmoetingsplek voor onze studenten en medewerkers. De campus blijft de plek waar studenten en medewerkers samenkomen om collega's te ontmoeten in formele of informele setting. Deze sociale functie neemt toe bij hybride werken.

Onze levendig plint draagt bij aan meer bedrijvigheid (horeca, retail). De groei van valorisatie initiatieven uit zich in een toename van startups op de campus. De komst van nieuwe functies en externe partijen naar de campus betekent dat we met deze partijen goede afspraken maken over de (kosten voor) inzameling, afvoer en verwerking van afval in **nieuwe dienstverleningsconcepten en met duidelijke (contract-)afspraken**.

Het campusplein krijgt een nieuwe inrichting met veel groen en is autoluw, waardoor de campus een nog prettiger verblijfsplek wordt. Het aantal (internationale) studenten groeit en sport en cultuur hebben een prominente plek op de campus, waardoor er ook in de avonden en weekenden meer mensen op de campus zijn (verruiming van bedrijfs- en openingstijden). We zien dat onze studenten en medewerkers meer consumeren buiten de deur en daarmee is er een **toename in verpakkingsmaterialen** door de to-go economie. Er is een stijging van pizzadozen, koffiebekers of salades in plastic verpakkingen wat meegenomen of gebracht wordt naar onze campus en hier wordt weggegooid. Al deze ontwikkelingen zijn van invloed op welk type, waar, wanneer en hoeveel afval we produceren en op het proces van afvalinzameling.

STRENGERE WET- EN REGELGEVING

Vanuit de overheid komt er meer beleid en wetgeving om (zwerf-)afval te voorkomen. Deze strengere wet- en regelgeving heeft gevolgen voor ons afvalbeleid op de VU.

Verplicht scheiden, tarieven voor verwerking (rest-)afval nemen toe

Op zowel bedrijfs- als gevaarlijk afval is wet- en regelgeving van toepassing. Gescheiden inzameling is geen keuze, maar een verplichting. Dit ligt vast in de Omgevingswet en de huidige Wabovergunning. Het LAP⁴ beschrijft welke stromen minimaal gescheiden ingezameld moeten worden. Per 1 januari 2024 wordt het LAP aangepast en wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Beide documenten zijn nog in uitwerking, maar duidelijk is dat afvalscheiding steeds meer wordt geleverd.

De tarieven voor transport en verwerking van afval zullen stijgen. De tarieven verschillen per stroom, maar de verwachting is dat restafval of ongesorteerd afval steeds zwaarder zal worden belast (ontmoediging). Andere stromen leveren mogelijk juist (extra) inkomsten op, zeker gezien de schaarste aan grondstoffen die zich op dit moment voordoet (bijv. papier/karton, metaal).

Uitbreiding SUP-richtlijn

Er zijn Europese richtlijnen om het gebruik van Single Use Plastics (SUP's) terug te dringen en zwerf-afval te voorkomen. Eerdere voorbeelden zijn het verbod op gratis plastic tassen en de invoering van statiegeld op kleine PET-flessen.

In 2023/2024 volgen nieuwe SUP-regels voor wegwerpbekers en maaltijdverpakkingen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen consumptie ter plekke en consumptie onderweg (to go).

- Per 1 juli 2023 komt er een verbod op het gratis verstrekken van wegwerpplastics voor consumptie onderweg. Daarnaast is de afhaallocatie verplicht om een herbruikbaar alternatief aan te bieden of 'bring your own' toe te staan.
- Per 1 januari 2024 volgt een verbod op wegwerpplastics voor consumptie ter plekke. Herbruikbaar wordt de norm.

⁴ Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP), toekomstige naam: Circulair materialen Plan (CMP)

Gratis afvoer/verwerking plastic verpakkingen en glas (UPV)

Naast de maatregelen om de consumptie van wegwerpplastics te verminderen (voorkant), wordt er ook gewerkt aan betere inzameling van verpakkingen (achterkant). Vanaf 1 januari 2023 geldt een Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) voor verpakkingsglas en wegwerpplastics⁵.

Dat betekent dat de VU per 1 januari 2023 niet meer hoeft te betalen voor het afvoeren en verwerken van glas en plastic verpakkingen & drankkartons (PD), op voorwaarde dat we zijn aangemeld bij Nedvang, de organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de UPV. Deze aanmelding is inmiddels gebeurd, de inzameling en alle administratie daaromheen loopt via onze afvalverwerker(s).

Invoering statiegeld blikjes (en mogelijk ook drankkartons⁶)

Per 1 april 2023 wordt statiegeld ingevoerd op metalen drankverpakkingen (blikjes). Blikjes worden, net als glazen flessen en PET-flessen, voorzien van een statiegeld-logo. Blikjes mogen samen met andere statiegeldverpakkingen worden ingezameld.

⁵ Volgens de UPV moeten producenten van verpakkingen zorgen voor een dekkend systeem voor kosteloze inzameling van verpakkingen die vrijkomen in de publieke ruimte en moeten zij ook bijdragen in de kosten voor het opruimen van zwerfval⁵.

⁶ Mogelijk dat de regeling wordt uitgebreid naar drankkartons (of ander verpakkingsmateriaal), als blijkt dat een grootschalige verschuiving plaatsvindt van blik naar drankkartons (of ander materiaal).

5. ONZE AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Het is onze ambitie als VU om onze CO₂-footprint te verkleinen en na 2030 een klimaatpositieve footprint te hebben. Zo kunnen we met de bedrijfsvoering van de VU bijdragen aan het minimaliseren van de klimaatverandering.

Op gebied van afval hanteren we de R-ladder; onze ambitie is om steeds hoger op de R-ladder komen. Dit doen we door na te denken over hoe we afval kunnen voorkomen en het gebruik van grondstoffen kunnen verminderen. Het afval dat we produceren, zamelen we gescheiden in, zodat materialen en grondstoffen zoveel mogelijk opnieuw gebruikt kunnen. In het kort: Reduce, Re-use en Recycle!

Onze speerpunten op het gebied van afval zijn:

1. Voorkomen van afval
2. Gescheiden inzameling
3. Hoogwaardig verwerken

Figuur 6: Speerpunten binnen onze visie op afval

MINDER AFVAL: RETHINK EN RE-USE

Het voorkomen van afval staat bovenaan de R-ladder. In termen van circulariteit gaat onze focus de komende jaren liggen op 'rethink en re-use', oftewel het **verminderen van consumptie** en productie en het **verlengen van de levensduur** van producten en onderdelen. Dat betekent slim, bewust en duurzaam inkopen en langer met bestaande producten en middelen doen door in te zetten op hergebruik, repareren en opknappen (R1 tot en met R4 uit de R-ladder uit figuur 5).

Om afval te voorkomen sta je voordat je iets koopt stil bij de vraag over of je het echt nodig hebt en zie je af van de aankoop of besluit je dat je het product nog langer kan gebruiken en nieuwe aankoop niet nodig is. Ook is het mogelijk om producten niet weg te gooien maar (onderdelen) her te gebruiken (re-use).

DOEL: De hoeveelheid afval per jaar de komende jaren met minimaal 10% te verminderen (reduce). Het betreft de totale hoeveelheid afval die we per jaar voor verwerking aan onze afvalverwerker(s) aanbieden, uitgedrukt in aantal kg per t.o.v. het aantal medewerkers en studenten van dat jaar (totale hoeveelheid afval in kg per jaar/ aantal medewerkers + studenten).

GESCHEIDEN INZAMELEN

Het 'afval' dat we produceren zien we als **nieuwe grondstoffen** voor iets anders en willen we zoveel mogelijk gescheiden inzamelen. De komende jaren willen we het scheidingspercentage flink verhogen. **Scheiding aan de bron** vormt het uitgangspunt; dit levert potentieel het beste resultaat op en zorgt voor meer bewustwording. Met onze afvalverwerker(s) worden aanvullende afspraken gemaakt over **nascheiding**. We willen dat zo min mogelijk van ons afval wordt verbrand.

We staan voor de uitdaging om meer stromen gescheiden in te zamelen en aan te leveren bij onze verwerker(s). Het doel is het aanleveren van **schone stromen** die geschikt zijn voor recycling. Afvalstromen die niet goed gescheiden zijn, kunnen niet direct worden gerecycled en worden met minder resultaat en tegen hogere tarieven verwerkt. Daarmee bereiken we niet onze ambitie om hoger op de R-ladder te komen.

Welke stromen we waar inzamelen verschilt. In de onderzoeksomgeving worden andere stromen ingezameld dan in de kantoor- en publieke/onderwijsomgeving. Ook de inzamelmiddelen kunnen per gebied verschillen, afhankelijk van de soort en hoeveelheid afval die vrijkomt. We richten ons op **'kansrijke stromen'**, dat wil zeggen stromen die veel voorkomen, makkelijk gescheiden in te zamelen zijn en/of hoogwaardig gerecycled kunnen worden.

Om het voor medewerkers en studenten zo makkelijk mogelijk te maken (en betere resultaten te behalen), zorgen we voor **uniformiteit en herkenbaarheid in afvalinzameling** (in ieder geval per gebied). Een voorwaarde voor meer/beter gescheiden inzamelen, zijn geschikte inzamelmiddelen, zowel op locatie als in de milieustraten en afvaldepots.

DOEL: We willen ons afval de komende jaren beter scheiden, zodat materialen opnieuw gebruikt kunnen worden (recycle). Het doel is om het scheidingspercentage de komende jaren te laten stijgen van 35-40% naar minimaal 65%. Het betreft de hoeveelheid ongesorteerd restafval t.o.v. de totale hoeveelheid afval die we voor verwerking aanbieden (exclusief nascheiding).

HOOGWAARDIG VERWERKEN: RECYCLE OF RECOVER

We willen ons afval zo duurzaam mogelijk verwerken. Voor alle stromen die we gescheiden inzamelen, geldt recycling als uitgangspunt. De voorkeur gaat uit naar **hoogwaardig recyclen** (bv. papier wordt papier) boven **laagwaardig recyclen** (bv. koffiebeker wordt wc-papier). Alleen als recycling niet mogelijk is, dan wordt het materiaal gebruikt om energie terug te winnen (**recover**).

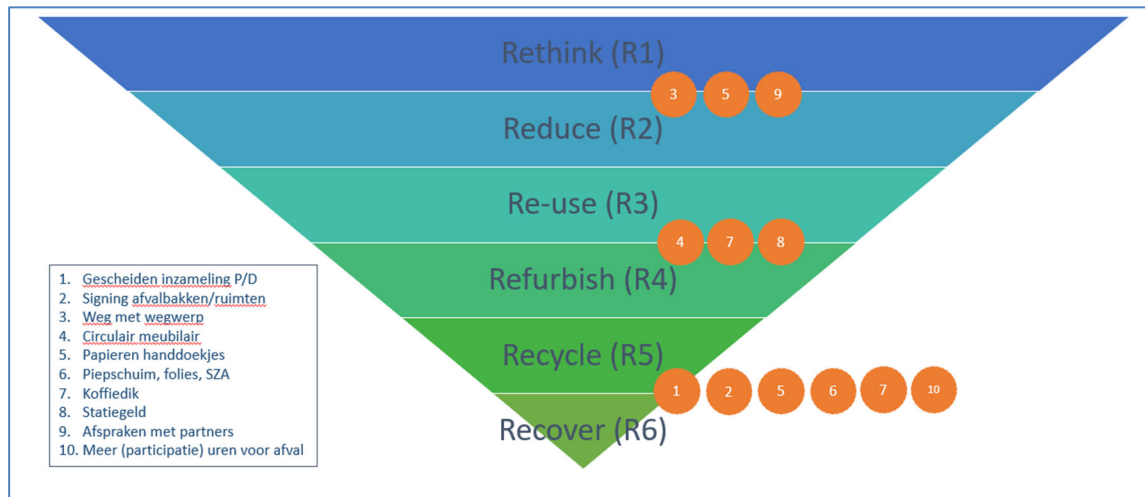
Over de verwerking van ons afval maken we duidelijke afspraken met onze afvalverwerker(s). FCO is contracthouder, ziet toe op naleving van de gemaakte afspraken en stemt regelmatig af met de afvalverwerker(s). We **weten wat er met ons afval gebeurt**, welke resultaten we behalen, welke mogelijkheden er zijn voor verbetering en wat de impact hiervan is (bijv. minder CO₂). We voeren periodieke audits uit die dit toetsen. Tijdens de looptijd van het contract vindt overleg plaats over mogelijkheden tot verbetering. We laten ons informeren en adviseren door onze leveranciers en maken duidelijke afwegingen, waarbij we de kosten/baten tegen elkaar afwegen. We maken duidelijke keuzes in wat we wel of (nog) niet doen en informeren betrokkenen hierover.

DOEL: We willen een zo hoogwaardig mogelijke verwerking van ons afval, om onze CO₂-footprint omlaag te brengen. We willen dat zo min mogelijk van ons (rest-) afval verbrand wordt (recover) en maken daarom afspraken met onze afvalverwerker(s) over verwerking van ons (rest-)afval.

6. VAN AMBITIE NAAR PRAKTIJK

In dit hoofdstuk vertalen we onze ambitie, om onze CO₂-footprint te verkleinen door hoger op de R-ladder te komen, naar de praktijk. Dit is een VU-brede opgave, waarbij iedereen betrokken is. Om onze doelen te bereiken, zetten we de komende jaren in op een aantal initiatieven. Zie onderstaande figuur voor een overzicht en de toelichting eronder.

Figuur 7: Initiatieven komende jaren op de R-ladder

1. GESCEIDEN INZAMELING PLASTIC/DRANKKARTONS

Een van de grootste uitdagingen voor de komende jaren is om plastic verpakkingen en drankkartons (P/D) op grotere schaal gescheiden in te zamelen. Dit gebeurt nu op kleine schaal en gaat dé standaard worden op de hele VU.

Niet alleen zetten we daarmee een goede stap op de R-ladder (het merendeel van de plastic verpakkingen en drankkartons verdwijnt nu in het restafval), maar het levert ook een flinke besparing op in de kosten voor verwerking. Met ingang van 1 januari 2023 hoeft de VU immers niet meer te betalen voor de verwerking van P/D (en glas), zoals beschreven in hoofdstuk 4. Op basis van afvalscans die we eerder hebben uitgevoerd, schatten we in dat een besparing van 10% per jaar mogelijk is. Circa 20-30% van ons restafval bestaat uit plastic verpakkingen en drankkartons (in volume, niet in gewicht).

Met onze afvalverwerker maken we **afspraken over de verwerking** van het materiaal en de **administratieve afhandeling** hiervan⁷. Het doel is recycling. Dit is onderdeel van de aanbesteding afval (2023).

Gescheiden inzameling van P/D in de kantoor-, onderwijs- en publieke omgeving (binnen én buiten) vraagt om een **investering in nieuwe of extra afvalbakken**, om signing van nieuwe én bestaande afvalstations en om goede communicatie aan medewerkers en studenten. We stellen een **gefaseerde aanpak** voor, waarbij we op steeds meer locaties gescheiden inzameling van P/D mogelijk maken. Daarbij haken we aan op de ontwikkeling van de campus: voor nieuwe gebieden/gebouwen geldt gescheiden inzameling van P/D als uitgangspunt bij de inrichting/ingebruikname. Voor overige gebieden kijken we naar de mogelijkheden.

⁷ Conform voorwaarden UPV.

Op de korte termijn zien we de volgende mogelijkheden:

- 2023: HG studiezalen, NU LLO/Conference center, HG Aula/Auditorium⁸ (*reeds in gang gezet*)
- 2023: Bestaande afvalstations voorzien van signing:
 - Initium (hele gebouw)
 - MF (hele gebouw)
 - Hoofdgebouw (begane grond)
 - O|2 (begane grond)
 - Starthub (begane grond)
- 2024: Onderzoeksgebouw SWT (hele gebouw – plaatsing/aanschaf)
- 2026: W&N AB
- Nader te bepalen: Hoofdgebouw, BelleVUe, NU, Trans, OZW, O2, Campusplein⁹

Hoe meer P/D we gescheiden inzamelen, hoe **meer ruimte nodig is in de milieustraten en afvaldepots**. In overleg met onze afvalverwerker bekijken we welke inzamelmiddelen op welk moment (bij welke hoeveelheid P/D) het meest geschikt zijn en hoe deze binnen de bestaande afvaldepots ingepast kunnen worden (bv. inzet perscontainer voor P/D i.p.v. restafval). Het streven is om het proces van inzameling en afvoer zo efficiënt mogelijk te organiseren, zowel in tijd als ruimte.

Ook het **interne proces van afvalinzameling** nemen we onder de loep. Meer gescheiden inzameling betekent ook extra afval ophaalrondes en meer inzet in uren. De verwachting is dat met name FCO Logistiek de komende jaren meer uren kwijt is aan afvalrondes en -inzameling.

2. SIGNING AFVALBAKKEN/-RUIMTEN EN MILIEUSTRATEN

Studenten en medewerkers spelen een belangrijke rol in het voorkomen van afval en bij het gescheiden inzamelen. Goede communicatie over de wijze waarop we afval inzamelen (welke stromen waar) en het voor hen zo makkelijk mogelijk maken zijn essentieel om hoger op de R-ladder te komen. Daarom worden **alle afvalbakken in kantoor-, onderwijs- en publiek gebied voorzien van signing** voor de betreffende afvalstroom. We maken hiervoor gebruik van de iconen die door Rijkswaterstaat zijn ontwikkeld. Dit zorgt voor **uniformiteit en herkenbaarheid** in de communicatie naar studenten en medewerkers en draagt daarmee bij aan de gescheiden inzameling van schone stromen. Losse, kleine prullenbakken (zonder scheiding) worden niet meer verstrekt.

Alle **afvalruimten in onderzoeksgebied worden voorzien van afvalwijzers**, waarin duidelijk staat aangegeven welke (gevaarlijke) afvalstromen we inzamelen, welk afval tot welke stroom behoort en wie contactpersoon is bij vragen. **Hetzelfde geldt voor de milieustraten** die zich in de kelders van de VU gebouwen bevinden. Ook hier maken we gebruik van de iconen die door RWS zijn ontwikkeld.

In algemene zin gaan we afval (doelstellingen, aanpak, resultaten, etc.) vaker onder de aandacht brengen bij studenten en medewerkers VU (**algehele communicatie**). Bekeken wordt of we op drukbezochte plekken, bv. begane grond VU-gebouwen of nabij grote onderwijsruimten, de informatievoorziening **meer visueel kunnen maken** en/of vaker **ludieke acties** kunnen uitvoeren, teneinde afval(inzameling) onder de aandacht te brengen (nudging). Dit doen we samen met studentenorganisaties.

Minimaal 1x per jaar voeren we een **afvalscan** uit, om te zien of de afvalstromen 'schoon' zijn. Dit doen we samen met onze afvalverwerker(s) en met studenten/medewerkers (i.v.m. bewustwording). De resultaten van deze scans worden vertaald naar verbeteracties en gedeeld met betrokkenen.

⁸ Reeds in gang gezet; afvalbakken zijn besteld, signing is in ontwikkeling.

⁹ Op het campusplein gaat het om P/D en glas, afstemmen met programma Openbare Ruimte.

3. WEG MET WEGWERP

In 2023/2024 volgen nieuwe SUP-regels voor wegwerpbekers en maaltijdverpakkingen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen consumptie ter plekke en consumptie onderweg (to go).

- Per 1 juli 2023 komt er een verbod op het gratis verstrekken van wegwerpplastics voor consumptie onderweg. Daarnaast is de afhaallocatie verplicht om een herbruikbaar alternatief aan te bieden of 'bring your own' toe te staan.
- Per 1 januari 2024 volgt een verbod op wegwerpplastics voor consumptie ter plekke. Herbruikbaar wordt de norm.

De nieuwe SUP-richtlijn (d.w.z. het verbod op (gratis) wegwerpplastics) is bedoeld om het gebruik van wegwerpplastics en de hoeveelheid (zwerf-)afval te verminderen. In lijn met deze richtlijn én de duurzame ambities van de VU zetten wij de komende jaren in op het uitbannen van wegwerpplastics op de campus. Weg met wegwerp-koffiebekers en disposables. We gaan koffiebekers niet gescheiden inzamelen, maar zetten in op voorkomen van deze afvalstroom (reduce).

Het voorstel is om per 1 juli 2023 (of uiterlijk 1 januari 2024) **géén koffiebekers** meer aan te bieden bij onze koffieautomaten, **zonder onderscheid tussen publiek en besloten gebied**. Hiermee zetten we een flinke stap op de R-ladder (koffiebekers vormen een aanzienlijk aandeel in ons restafval), voorkomen we discussies over interpretatie van de wetgeving (to go of ter plekke) en geven we een heldere boodschap: weg met wegwerp! **'Bring your own cup'** wordt het devies. Goede communicatie is wel van belang, evenals afspraken met onze (vending-) leveranciers. Uitwerking en besluitvorming vindt plaats in de eerste helft van 2023. Aanvullend vindt onderzoek naar een aantal mogelijke alternatieven plaats, zoals invoering van een statiegeld-/ retoursysteem. Dit doen we samen met studentenorganisaties (USR, Green office).

Door geen bekertjes meer aan te bieden bij onze koffieautomaten zetten we weliswaar een grote stap, maar zijn nog niet direct alle wegwerpbekers weg van de campus. Deze mogen – tegen betaling – nog worden aangeboden bij horeca / retail op en rond de campus en studenten/medewerkers brengen deze mee van buiten de campus. Met onze contractpartners gaan we hierover in gesprek.

4. REFURBISHED EN CIRCULAIR MEUBILAIR

Voor meubilair zetten we de komende jaren nadrukkelijk in op een circulaire aanpak om minder nieuwe grondstoffen te hoeven gebruiken (reduce/rethink). We willen ons bestaande meubilair langer inzetten (re-use), geschikt maken voor hergebruik (refurbish). Een mix aan strategieën dus voor meubilair! We zien dat het **bewustzijn binnen onze VU community groeit** en dat de vraag naar hergebruik van meubilair toeneemt.

Het raamcontract meubilair VU dat in 2023 wordt afgesloten, gaat uit van dit principe. Vanuit dit raamcontract kan refurbished en circulair onderwijs- en kantoormeubilair worden aangeschaft en kan bestaand VU-meubilair worden refurbished. Ook in de aanschaf van meubilair voor het nieuwe Onderzoeksgebouw VU SWT (2023/2024) vormt circulariteit het vertrekpunt. Daar waar we nieuw meubilair kopen, is dit circulair meubilair. Dat wil zeggen dat het lang inzetbaar, eenvoudig aanpasbaar en goed recyclebaar is.

Steeds meer gebieden worden een mix van gebruikt en af en toe nieuw, circulair meubilair. Tegelijkertijd willen we de beeldkwaliteit en uniformiteit van gebieden in stand houden. Elk project vraagt daarom om een goede balans tussen duurzaamheid en beeldkwaliteit. We doen dit als volgt:

- Meubilair dat nog representatief is en technisch en functioneel in orde, wordt niet vervangen.
- Meubilair dat niet meer representatief is, krijgt indien mogelijk een opfrisser (bv. schoonmaken, her-stofferen en onderdelen vervangen).
- Meubilair dat vrijkomt bij vervanging, wordt opnieuw ingezet op andere plekken.
- Bij projecten wordt de tweedehands meubelmarkt verkend, alvorens nieuw meubilair wordt aangeschaft.
- Meubilair dat overblijft, bieden we in losse onderdelen aan voor recycling.

Wat de impact is van deze meer circulaire benadering op de kosten van meubilair, moet de komende tijd blijken. Duidelijk is dat we op korte termijn een plan moeten opstellen hoe we dit proces van her-inzet van meubilair beter kunnen faciliteren en goed zicht kunnen krijgen op vraag en aanbod. Onderwerpen die hierbij aan bod moeten komen, zijn: registratie en opslag van meubilair, verdeling van taken & verantwoordelijkheden en spelregels voor de her-inzet van meubilair.

5. PAPIEREN HANDDOEKJES: VOORKOMEN & GESCHIEDEN INZAMELEN

Een andere mogelijkheid die we zien om hoger op de R-ladder te komen, is door het gebruik van papieren handdoekjes te verminderen (rethink/refuse) en daar waar mogelijk in te zetten op gescheiden inzameling van papieren handdoekjes (recycle). Papieren handdoekjes worden nu niet gescheiden afgevoerd en behandeld als restafval. Het vormt een flink deel van het restafval en biedt daarmee goede mogelijkheden om hoger op de R-ladder te komen.

Om het gebruik van papieren handdoekjes te verminderen, willen we **handdrogers (textiel of elektronisch)** in drukke toiletgroepen plaatsen, zoals toiletgroepen op de begane grond van VU-gebouwen en/of bij grote onderwijs-, vergader- en evenementenruimten. Dit vraagt om een investering in handdrogers en handdoekautomaten (mogelijk ook elektra).

Medio 2023 start vanuit onze afvalverwerker een **pilot Inzameling papieren handdoekjes** waar we als VU aan deelnemen. Het doel van de pilot is het gescheiden inzamelen van papieren handdoekjes uit toiletgroepen (geen pantry's, i.v.m. vervuiling). Het ingezamelde materiaal wordt verwerkt tot plafondplaten (recycle). Met onze afvalverwerker zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop we het materiaal aanleveren en wat de verwerking hiervan wordt. De pilot duurt 4 maanden. Bij positieve resultaten gaan we hiermee door en willen we in alle toiletgroepen (zonder handdrogers) inzetten op gescheiden inzameling van papieren handdoekjes.

6. PIEPSCHUIM, FOLIES EN SZA: KANSRIJKE STROMEN ONDERZOEKSOMGEVING

Andere kansrijke stromen waar we de komende jaren op in willen zetten, zijn verpakkingsmaterialen uit de onderzoeksomgeving, zoals folies en piepschuim (EPS). Door deze gescheiden in te zamelen en aan te bieden voor verwerking (recycle) kunnen we hoger op de R-ladder eindigen. Met onze afvalverwerker moeten afspraken worden gemaakt over de aanlevering en verwerking van het materiaal. **Recycling is het uitgangspunt.** Goede communicatie aan medewerkers is ook van belang.

Piepschuim verdwijnt nu volledig in het restafval en ook **folies** worden niet overal gescheiden ingezameld. Hier ligt ruimte voor verbetering. Om het proces van gescheiden inzameling van piepschuim te faciliteren, is investering in een '**versnipperaar**' nodig (i.v.m. volume van materiaal). Bekeken wordt of samenwerking met anderen op dit gebied mogelijk is (bv. UMC). We hebben geen inzicht in de hoeveelheid piepschuim en de mogelijke besparing die gescheiden inzameling oplevert. Dit vraagt om een **nadere analyse**.

Voor SZA geldt dat we ontwikkelingen in de gaten houden. Er zijn diverse pilots gaande mbt de **verwerking van SZA**. We bespreken deze ontwikkelingen de komende jaren met onze afvalverwerker en andere universiteiten en bekijken wat (op termijn) de mogelijkheden voor de VU zijn voor een meer hoogwaardige verwerking van SZA en wat de consequenties hiervan zijn. Geen actie op korte termijn, maar wel ontwikkeling om in de gaten te houden.

7. KOFFIEDIK: GESCHIEDEN INZAMELEN OF HERGEBRUIKEN

Een andere kansrijke stroom is koffiedik. Deze verdwijnt nu in het restafval, maar willen we apart gaan inzamelen en verwerken. Van restafval naar recycling of zelfs naar re-use. Mogelijk dat we een externe partij vinden die interesse heeft in ons koffiedik (bv. koffiedik wordt gebruikt om paddenstoelen op te kweken). Dit willen we de komende tijd onderzoeken (re-use). Is dat niet het geval, dan willen we de stroom laten verwerken door onze afvalverwerker.

Hier moeten we niet alleen afspraken met onze afvalverwerker over maken, maar ook met onze vending leverancier die het onderhoud van de automaten verzorgt en het afval naar de milieustraat brengt en in de juiste afvalbak gooit.

Gescheiden inzameling en verwerking van koffiedik zorgt voor stijging op de R-ladder, maar niet perse voor een afname van kosten voor verwerking. SWILL is een relatief dure stroom om te verwerken. Het loont daarom om te onderzoeken of er partijen zijn die interesse hebben in gebruik van het materiaal en daarmee ook afval te voorkomen.

8. STATIEGELD VOOR HET GOEDE DOEL?

Vanaf 1 april 2023 zit er statiegeld op blikjes, net als op glas en PET-flessen. We willen er voor zorgen dat blik, glas en PET flessen niet in het afval terecht komen, maar worden ingeleverd zodat het materiaal opnieuw gebruikt kan worden (re-use). Op dit moment is een inleverpunt voor statiegeldverpakkingen aanwezig bij de SPAR. Dit is nog niet bij iedereen bekend door het uitblijven van voldoende communicatie hierover.

De vraag is of en hoe we hier (op termijn) in willen faciliteren. De komende tijd willen we de **wensen en mogelijkheden onderzoeken voor statiegeldverpakkingen** op de VU Campus. Dit doen we samen met partijen die actief zijn op de VU campus (horeca/retail) en studentenorganisaties.

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Faciliteren inleverlocatie(s) (in overleg met retail/horeca)
- Plaatsing stand-alone statiegeldautomaten (in ontwikkeling)
- Inzameling voor het goede doel (donatie opbrengst aan nader te bepalen goed doel)
- Geen statiegeldvoorziening op de VU Campus; medewerkers/studenten nemen hun statiegeld verpakkingen mee naar huis en leveren deze bij bestaande inleverpunten in ('take your own').

9. AFSPRAKEN MET PARTNERS

FCO speelt een belangrijke rol, als dienstverlener op de campus en contracteigenaar/-houder van veel verschillende grote contracten waar veel afval bij vrij kan komen.

Duurzaamheid en afval nemen we expliciet op in alle **inkooptrajecten** die FCO uitvoert, zodat ook leveranciers helpen om afval op de VU te voorkomen. Ook in **lopende contracten** is dit een aandachtspunt en zoeken we naar mogelijkheden om afval te verminderen. Een aantal voorbeelden: Voor meubilair zetten we de komende jaren in re-use/refurbish. Circulariteit is ook nadrukkelijk het vertrekpunt voor de aanbesteding meubilair die in 2023 wordt uitgevoerd.

Voor catering gaat het om een verbod op SUP's, het voorkomen van waste (voedselverspilling) en het gescheiden inzamelen (o.a. SWILL). Bij vending gaat het om het niet meer aanbieden van wegwerpbekers en het gescheiden inzamelen van koffiedik. Met verschillende leveranciers zijn afspraken gemaakt over het gebruik van materialen (bv. gebruik van dekens en kratten bij verhuizingen in plaats van dozen en plastic) en over het afvoeren van hun eigen afval (bv. bouwmaterialen).

Het gaat ook om de **huurcontracten met retail/horeca** die door FCO worden afgesloten. Zij volgen de regels en richtlijnen van de VU met betrekking tot afval en afvalscheiding. FCO verzorgt de afvoer van afval voor deze partijen en levert de middelen voor inzameling van het afval. Op dit moment zijn de kosten voor transport en verwerking van het afval onderdeel van de servicekosten (vast bedrag). Er is op dit moment geen *financiële prikkel* om minder (rest-) afval te produceren en afval beter te scheiden. Hier willen we verandering in aanbrengen. We willen toe naar een situatie waarbij externe partijen de werkelijke kosten betalen voor het afval dat zij produceren of dat bepaalde afvalstromen zwaarder worden belast (bv. restafval). Dit vraagt om nieuwe contractafspraken, maar ook om aanpassing van het interne, logistieke proces (bv. wegen van afval, registratie hoeveelheden).

Het gaat ook om samenwerking met partijen buiten de VU Campus. In de **Green Business Club Zuidas**, sinds 2017 gevestigd op de VU, ontmoeten bedrijven, gemeenten en maatschappelijke organisaties elkaar om samen duurzame projecten te initiëren en implementeren op en rond de Zuidas. De VU is een van de participanten van de GBC Zuidas. Eén van de projecten is Zero Waste Zuidas 2030, met als doel: "een circulaire Zuidas waar elk restproduct het begin is van iets nieuws, zoals voedsel, grondstof of energie". Met andere universiteiten en hogescholen werken we samen binnen de '**duurzaamheidskring afval en circulariteit hoger onderwijs**'. Dit is een initiatief vanuit Rijkswaterstaat, financiering vanuit Programma VANG. Het doel is kennis en ervaringen delen en daar waar mogelijk samen optrekken.

10. MEER UREN VOOR AFVAL, KANS VOOR PARTICIPATIE

Er zijn verschillende partijen betrokken in de inzameling van afval (FCO Logistiek, schoonmaak, AMD). De komende jaren vindt een verschuiving plaats in werkzaamheden (meer richting FCO Logistiek) en vindt verdere samenwerking plaats tussen deze partijen. Ons doel is duidelijke afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden, waarbij FCO Logistiek de centrale partij is die verantwoordelijk is voor het hele proces rondom afvalinzameling.

De verwachting is dat het interne, logistieke proces van afvalinzameling de komende jaren flink meer tijd vraagt. Meer gescheiden inzameling betekent meer afval ophaalrondes en meer inzet in uren, de ontwikkeling van de campus (incl. afvaldepots en gevaarlijke stoffen over de weg) zorgt voor meer of langere transporten en de eventuele weging/registratie van afval van externe huurders zorgt voor extra handelingen. Al met al verwachten we een toename in uren. Hier houden we rekening mee bij het opstellen van (jaar-) plannen en begrotingen. Dit biedt ook mogelijkheden om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten; mogelijkheden hiertoe worden meegenomen in de plannen.